

Styrdokument

2020-11-04

Biblioteksplan 2021-2024

Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: 2020-11-04, § 127

Diarienum: 2020/489 88

För revidering ansvarar: Skol- och barnomsorgsavdelningen

För ev. uppföljning ansvarar: Skol- och barnomsorgsavdelningen

Dokumentet gäller för: Bräcke kommuns biblioteksverksamhet

Dokumentet gäller t.o.m.: 2024-12-31

**Bräcke
kommun**

Dokumentnamn: Biblioteksplan 2021-2024

Datum: 2020-11-04

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 127/2020

Tidigare beslut: KF § 171/2016

Innehåll

Bibliotekens lagrum och kommunens biblioteksplan	3
Vision för biblioteksverksamheten	4
Biblioteksverksamhetens uppbyggnad	4
Tre integrerade bibliotek – folkbibliotek och skolbibliotek	4
Rullande biblioteksservice	4
Bybibliotek och särskilda utlåningsställen	4
Digitala resurser	5
Skolbiblioteksverksamheten och folkbibliotekens verksamhet för barn och unga	5
Folkbiblioteksverksamheten	6
Ett centrum för litteratur, läsning och läsfrämjande	6
Ett centrum för kulturupplevelser och gemenskap	7
Ett centrum för demokrati, utbildning och information	7
Projektverksamhet	8
Bilaga 1. Avgifter	9

Dokumentnamn: Biblioteksplan 2021-2024

Datum: 2020-11-04

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 127/2020

Tidigare beslut: KF § 171/2016

Bibliotekens lagrum och kommunens biblioteksplan

Bibliotekslagen från 2013 (SFS 2013:801) slår fast att varje kommun ska ha folkbibliotek. De ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

"Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla."

Folkbiblioteken ska också verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare, och att kunskapen ökas om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Biblioteken ska prioritera personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter.

Bibliotekslagen slår fast att huvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka, och att varje kommun och region ska ha en politiskt antagen biblioteksplan som styrdokument för verksamheten.

Enligt skollagen (SFS 2010:800) skall det inom grundskolan och gymnasieskolan finnas tillgång till skolbibliotek. Det ska vara en gemensam och ordnad resurs för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur, och för att tillgodose behovet av medier och information för den pedagogiska verksamheten.

Bräcke kommuns fjärde biblioteksplan i ordningen träder i kraft 2021-01-01 och skall följas upp och revideras under nästa mandatperiod, senast 2024-12-31. Därtill beskrivs och utvärderas verksamheten fortlöpande i kommunplaner och bokslut. Den största förändringen från tidigare biblioteksplaner är att skolbiblioteksverksamheten presenteras tillsammans med folkbibliotekets verksamhet för barn och unga.

Dokumentnamn: Biblioteksplan 2021-2024

Datum: 2020-11-04

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 127/2020

Tidigare beslut: KF § 171/2016

Vision för biblioteksverksamheten

Bräcke kommuns biblioteksresurser ska vara tillgängliga, relevanta och angelägna för alla i kommunen.

Det viktigaste redskapet är kompetent personal som har förtroende att utveckla verksamheten i samklang med omvärlden, och därmed kan erbjuda både personlig och likvärdig service i hela kommunen. Det krävs också fortsatt goda resurser för ett aktuellt mediebestånd, fortlöpande utveckling av bibliotekslokalerna, beredskap för ny teknik och nya förväntningar från användarna, och god samverkan med kommunala och regionala verksamheter och andra organisationer i samhället. Med de fundamenten på plats utgör biblioteksverksamheten en stark och självklar aktör i en hållbar samhällsutveckling.

Biblioteksverksamhetens uppbyggnad

Tre integrerade bibliotek – folkbibliotek och skolbibliotek

Våra tre bibliotek är integrerade, vilket innebär att de är både folk- och skolbibliotek, med en chef och en personalgrupp. Bibliotekens arbete med barn och unga sker alltså till stor del inom ramen för grundskolans och förskolans verksamhet, vilket innebär att alla barn i kommunen oavsett var de bor har god tillgång till bibliotekets resurser. Därför beskrivs skolbiblioteksverksamheten tillsammans med folkbibliotekets verksamhet för barn och unga.

Biblioteket i Kälarne har öppet 12 timmar per vecka för allmänheten under 2020, och betjänar 20 % av kommunens befolkning. Skolområdet har cirka 95 elever i åk F-9 och 35 barn i förskoleverksamhet.

Biblioteket i Gällö har öppet 18 timmar per vecka för allmänheten under 2020, och betjänar 45 % av kommunens befolkning. Skolområdet har cirka 260 elever i åk F-9 och 130 barn i förskoleverksamhet.

Biblioteket i Bräcke, har öppet 29 timmar per vecka för allmänheten under 2020, och betjänar 35 % av kommunens befolkning. Skolområdet har cirka 255 elever i åk F-9 och 100 barn i förskoleverksamhet.

I biblioteken arbetar under 2020 sex personer på cirka 4,6 heltidstjänster. Därtill kommer projektanställningar inom ramen för Stärkta bibliotek. Kommunhusets reception i Bräcke tillhör bibliotekets arbetslag med två personer på en heltidstjänst, vilket möjliggör längre öppettider på biblioteket i Bräcke.

Rullande biblioteksservice

Med hjälp av Östersunds kommuns biblioteksbusser erbjuds ytterligare biblioteksservice för boende i kommunens västra delar. Bussen besöker respektive stopp ungefär en gång i månaden under höst, vinter och vår.

Bybibliotek och särskilda utlåningsställen

Föreningslivet i Rissna och Hunge svarar själva för bybibliotek med registrerade lån i egna samlingslokaler, med några timmars öppethållande per vecka. Kommunen bistår med böcker genom

Dokumentnamn: Biblioteksplan 2021-2024

Datum: 2020-11-04

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 127/2020

Tidigare beslut: KF § 171/2016

biblioteket i Gällö och bidrag till milersättning, och genomför återkommande aktiviteter på bybiblioteken i samverkan med föreningarna. Särskilda utlåningsställen är till exempel väntrum på barnavårdscentraler, äldreboenden och MidSweden365, där böcker finns tillgängliga för tillfälliga lån som inte registreras.

Digitala resurser

På den egna hemsidan www.bracke.se/bibliotek kan användarna söka efter medier, reservera och låna om. Katalogen drivs i samverkan med Ragunda kommun. Från hemsidan kan man också låna ljudböcker och e-böcker, och logga in på ett antal databaser.

Skolbiblioteksverksamheten och folkbibliotekens verksamhet för barn och unga

Genom ett gott samarbete mellan personal i förskola, grundskola och bibliotek ska alla barn och unga i hela kommunen erbjudas bra och lockande läsning på rätt nivå, för skoltid och fritid. Skolbiblioteket är en pedagogisk resurs som stödjer skolan i dess uppdrag, framför allt vad gäller att hjälpa elever att utveckla sin läs- och skrivförmåga, och att hjälpa elever att förbättra sin förmåga att hantera information (sk MIK, medie- och informationskunnighet).

Eftersom tidig språkstimulans är av största vikt för att barn ska bli goda läsare och med tiden klara sin skolgång startar verksamheten redan från födseln, med "De små barnens bok" som delas ut i samverkan med BVC. Alla familjer med barn i sexmånadersåldern erbjuds sedan ett hembesök från biblioteket för samtal om hur man som vuxen på bästa sätt stärker barnens språkutveckling.

I projektet Nära läsning – barn i lägre åldrar har bibliotekspersonal och förskolepersonal fortbildat sig tillsammans och arbetet följs upp i ordinarie samverkan mellan verksamheterna.

När barnet når förskoleklass får det sitt eget lånekort och genomgår introduktion i sitt bibliotek. Alla klasser erbjuds bokade besök på fasta tider, och barnen möter samma personal i biblioteket oavsett om de kommer på skoltid eller på fritiden.

Skolbiblioteket sätter ihop temaväskor och depositioner på olika teman på efterfrågan, erbjuder bokprat i åk 3, och bokar och genomför författarbesök i åk 4 och 8 varje år. Därutöver erbjuder skolbiblioteket olika fortbildningar för skolans personal, tipsar om nytugivning, köper in material på efterfrågan och genomför egna lässatsningar, aktiviteter under loven etc.

Många stora och små gemensamma projekt planeras direkt mellan lärare och bibliotekspersonal, som särskilda satsningar på läsa/skriva och/eller informationskunskap och källkritik.

Utmaningar och utvecklingsområden

Samverkan mellan personalgrupperna skolbibliotek/förskola/grundskola är generellt välfungerande, men allt kan utvecklas och tydliggöras. Till exempel är det önskvärt att enskilda projekt utvärderas och

Dokumentnamn: Biblioteksplan 2021-2024

Datum: 2020-11-04

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 127/2020

Tidigare beslut: KF § 171/2016

blir återkommande aktiviteter. När vi kan säga att alla i en viss årskurs genomför en viss aktivitet kan vi synliggöra det vi gör på ett bättre sätt, och det stärker biblioteksverksamhetens vision om likvärdig tillgång till biblioteksservice.

Folkbiblioteksverksamheten

Folkbiblioteken intar en särställning i samhället och är en av de institutioner som medborgarna har allra högst förtroende för. Biblioteket är ett offentligt rum som alla kan besöka och använda kostnadsfritt utan krav på mål eller motprestation, och värdet av att kunna erbjuda personlig service och kontakt fortsätter att öka.

Demokratibegreppet går som en röd tråd genom alla aspekter av verksamheten, eftersom läsförståelse och informationskompetens är en förutsättning för ett aktivt medborgarskap. Den digitala delaktigheten är särskilt omnämnd i lagen.

Bibliotekslagen trycker på begreppet "alla", och pekar samtidigt ut att biblioteken ska prioritera barn och unga, människor med funktionsnedsättningar, människor med annat modersmål än svenska och människor som representerar andra minoriteter för att de ska ges likvärdiga möjligheter att delta i vårt samhälle. Biblioteksverksamheten ska arbeta uppsökande och viktiga samarbetsparter är förskola, grundskola, familjecentralerna, Internationella enheten, studieförbunden och våra särskilda boenden.

Det är bibliotekspersonalen som gemensamt avgör vilket material som tillhandahålls genom inköp, fjärrlån och strömmande tjänster. Utbudet ska präglas av kvalitet och allsidighet, med användarnas behov i fokus och respekt för svensk lagstiftning. Bibliotekens urvalsprinciper vilar på bibliotekslagens skrivningar om fri åsiktsbildning, och ska vara fria från partipolitiska, religiösa och ideologiska hänsyn. Folkbiblioteket har inget bevarandeuppdrag.

Våra integrerade folk- och skolbibliotek ska enligt lag vara självklara centrum för;

- Litteratur, läsning och läsfrämjande
- Kulturupplevelser och gemenskap
- Demokrati, utbildning och information

Ett centrum för litteratur, läsning och läsfrämjande

Biblioteksverksamheten ska inspirera användare i alla åldrar till läsning av litteratur från hela världen. Böcker ska erbjudas i tryckt form, som ljudböcker, e-böcker och som talböcker, taktila böcker, lättläst, punktskrift och stor stil, dvs i alla förekommande medieformat för olika nivåer av läsförmåga. Alla kommunens större språkgrupper ska finnas representerade i vårt eget mediebestånd.

För att kunna tillgodose alla låntagares behov är det nödvändigt med olika former av fjärrlån, och vi ska nyttja resurserna hos bland andra MTM, Myndigheten för tillgängliga medier, Internationella

Dokumentnamn: Biblioteksplan 2021-2024

Datum: 2020-11-04

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 127/2020

Tidigare beslut: KF § 171/2016

biblioteket, den regionala biblioteksverksamheten, och andra folkbibliotek. Inte minst viktigt är samarbetet med Ragunda kommuns biblioteksverksamhet.

Utmaningar och utvecklingsområden

Att locka och tillgodose behoven hos "alla" är en ständigt pågående utmaning. Både utrymme, budget och arbetstid är ändliga resurser. Genom aktiv och gemensam medieplanering, inköp på efterfrågan och vass gallring ska vårt mediebestånd hållas aktuellt och angeläget.

Ett centrum för kulturupplevelser och gemenskap

Biblioteksverksamheten ska vara öppen och välkomnande, och ska erbjuda kulturupplevelser i form av utställningar med konst och konsthantverk, författarbesök, föreläsningar, och olika typer av evenemang.

Biblioteken ska vara en plats där kulturutövare får möjlighet att visa upp sin verksamhet, fysiskt och digitalt, professionella utövare såväl som skolelever och amatörer. Biblioteken ska vara lyhörda för användarnas önskemål om aktiviteter, och i möjligaste mån erbjuda plats för olika typer av evenemang som samlar människor i gemenskap.

Viktiga samarbetsparter är bland andra studieförbunden, de regionala kulturverksamheterna och kommunens kulturskola.

Utmaningar och utvecklingsområden

Kraven på biblioteksrummet förändras. De fysiska utrymmena ska utvecklas för att möta nya behov, med plats för inspirerande exponering av utställningar och media, och flexibel möblering där människor kan mötas i mindre och större grupper.

Ett centrum för demokrati, utbildning och information

Biblioteksverksamheten ska vara ett stöd och en resurs för människors livslånga lärande. Vi ska erbjuda ett brett urval av aktuell facklitteratur och dagstidningar. Fri internet-uppkoppling är en självklarhet, och med databaser som Arkiv Digital, PressReader och Global Grant får användare i alla åldrar tillgång till nationella och internationella resurser. Biblioteken ska så långt det är möjligt erbjuda studieplatser för vuxenstudier och studiecirkel, och bistå distansstuderande med information om kurslitteratur, även om det sistnämnda formellt faller utanför folkbibliotekets ansvar.

Biblioteken ska tillhandahålla protokoll och kallelser för kommunens beslutande organ och erbjuda möjligheter för kommunala verksamheter som vill nå allmänheten med information. Det kan handla om att i samverkan med energi- och klimatrådgivningen erbjuda utlån av IR-mätare, elcykel etc, eller upplåta plats för utställningar med samhällsinformation. Biblioteken ska fortsatt utgöra InfoPoints, dvs erbjuda grundläggande turistinformation.

Viktiga samarbetsparter är bland andra skolorna, den regionala biblioteksverksamheten, studieförbunden, universitetsbiblioteken och kommunens övriga verksamheter.

Utmaningar och utvecklingsområden

Tillgång till internet och skrivare, både via fasta datorer och trådlösa uppkopplingar, är viktigt för besökarna. Allra helst som banker och myndigheter stängt sina fysiska kontor i kommunen utan att ta

Dokumentnamn: Biblioteksplan 2021-2024

Datum: 2020-11-04

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 127/2020

Tidigare beslut: KF § 171/2016

hänsyn till om deras användare kan hantera deras digitala kanaler. Att täcka upp för andra aktörers fysiska frånvaro är en arbetsuppgift som tar mer och mer tid i anspråk.

Uppdraget att stärka den digitala delaktigheten i samhället kräver att vi själva håller en hög digital kompetens. Kontinuerlig fortbildning och samarbeten med andra kommuner är viktiga för att upprätthålla den kompetensen, och därtill hålla nere kostnaderna för våra IT-miljöer. Det gäller både interna systemfunktioner och tjänster för användarna.

Projektverksamhet

Bräcke kommuns biblioteksverksamhet deltar i och driver ett antal olika projekt som ger oss möjlighet att fokusera på olika användargrupper över tid. Projektmedel som Kulturrådets Stärkta bibliotek ska användas strategiskt för att långsiktigt stärka alla de samverkansytor som krävs för att uppfylla våra uppdrag, under samlingsnamnet Nära läsning. Att driva projekt tar tid, men det är värdefullt att kunna testa nya arbetsformer, och vi kan se att efterfrågan på bibliotekens verksamhet ökar som ett direkt resultat av våra projektaktiviteter.

Dokumentnamn: Biblioteksplan 2021-2024

Datum: 2020-11-04

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 127/2020

Tidigare beslut: KF § 171/2016

Bilaga 1. Avgifter

Fjärrlån (= utanför kommunen): 20 kr per titel.

Kopior, utskrifter:

Kopior ur våra referensverk är gratis. Andra kopior, samt utskrifter från våra internetdatorer kostar:

A4 svart/vit	2 kr
A4 färg	10 kr
A3 svart/vit	4 kr
A3 färg	15 kr

Vid beställning av kopior från andra bibliotek betalar du den faktiska kostnaden.

Laminering:

A4 10 kr

A3 20 kr

Ej återlämnat/förstört material:

Du betalar motsvarande den beräknade kostnaden för återinköp.